

Előfizetési ár:

Vidéken: Helyitt:
Évesre 2 f. 50 kr. Évesre 2 f. 24 kr.
Félévre 1 f. 50 kr. Félévre 1 f. 48 kr.
Eladás egyes számonkötés nélkül.

HETILAP

Az iparvilág, tudomány, művészet és szépirodalom köréből.

Hirdetések és magánviták:

Hirdetések és magánviták minden izbeni
tíz négy hasábos gar. beiktatásáig még 10 pkr.
mond sori 3 p. kr., a helygajj számított.

E lap szellemi és anyagi ügyeit illető minden levél
a SZERKESZTŐSÉG-hez ezimzendő.

Bérmertelen leveleket csupán rendes levelezőinkől
fogadunk el.
Kéziratokat nem küldünk vissza.

Megjelen e lap jelen ivyji a alkjában minden szerdán
és szombaton dében.

Tartalom:

Felszólítás az erdélyi nemzeti színház jövőjének biztosítása ügyében. — Színészet és színházunk. IX. K. L. — Samly és a Kaukázus. Harmath. — Levelezés: N. Enyed. — Háromszek. — Bécs. — Hírfüzér. — Tárcza: Hasznos jegyzetek. — Hirdetések.

Felszólítás

az erdélyi nemzeti színház jövőjének biztosítása ügyében.

A mult év végével fel valának kérve az alólirt bizottmány által e haza s főként Kolozsvár lakói erdélyi nemzeti színházunknak a téli színszak alatti pártolására, s a párholyok és zártzsekek ezen színszak alatti kibérlése által annak felbomlásától megmentésére; ígéretet téven egyttal a színházi bizottmány, hogy az ekép nyerendett időt ezen nemzeti intézet jövőjének — gyökeres javítások s e végre szükséges pénzalap javaslatba hozása után — biztosítására fordítandja.

E felszólítás megtermette szerény gyümölcsait: a szini előadások nem akadtak fel, a mivel közönségnek egy — kétségen kívül nagyon relativ — de minden esetre állandó szellemi élvezete volt, s a bizottmány által ígérete teljesítésére kívánt idő megnyerve lön.

A nemzeti színház jövőjének Kolozsvárt huzamosabb időre biztosítása két fontos következményt vont maga után. Először azt, hogy a bizottmánynak módja lenne azonnal, és így még a jövő téli színszak bekövetkezése előtt szakértő színész-igazgatót s általa a lehető legjobb színész-személyzetet állítani össze. Mihelyt tudva lesz, hogy sorsuk egy ideig biztosítva van, sietni fognak az illetők színházunkhoz jöni, s maguk kiképzésére, tökélyesítésére az eddiginél bizonyára nagyobb gondot fordítandnak. Másodsor azt, hogy a bizottmány képesítve lenne egyfelől a színház-épületet — tekintve a közönség és szini személyzet kényelmét, valamint a színpad sükeres működését — úgy elrendezni, hogy minden méltányos igény kielégítve lehessen, másfelől a legjelesebb színműveket a szükséges jelmezekkel és díszítményekkel együtt megszerezni, kitünőbb színpadi egyéniségeket vendégszerepekre meghívni, s ez által a közönségnek oly szellemi gyönyört szerezni, milyent eddig e színház nem adhatott.

Csak így eszközlendi színházunk azt, mit attól mindnyájan várunk.

Ezen czélnak elérését a színházi bizottmány részvények útján azaz tíz évig kamatozó egy száz ezüst frtos tőkéek alapítása által véli elérhetőnek; kötelezőnek t. i. magunkat mentől többen, kiknek ez ügy szívtünkön fekszik, hogy tíz év lefolyása alatt a színházi bizottmány rendelkezése alá — természetesen felelősség és évenként közzéteendő számtétel mellett — minden egy száz ezüst forintnak ötös kamatját, évenként augusztus 1-sőjéig — vagy egyszer mindenkorra az egész 10 évi 50 ezüst forint kamat-összevet befizetjük, jogot adván egyszersmind a színházi bizottmány-nak, hogy nem pontos fizetés esetében a 100 pfrt részvénytőkeből rajtunk, vagy örökösienken törvényes uton is annyit fölvehessen, a mennyit teszen a kötelezett tíz évből még hátra lévő évek száma után eső összes kamat-illetőség, hogy így a színházi bizottmány

a pontatlan kamatfizető irányában a kötelezett 10 évi kamat-összevegből még hátra lévő egész mennyiségnek magából a részvénytőkéből egyszerűre való felhajtása által minden további kellemetlen és költségese utánjárásoktól magát megmentse; míg ellenben — ha a kötelezett kamat-fizetést tíz éven át pontosan teljesítjük, vagy az egész kamat-illetőséget előre és egyszerre lefizetjük, ezen esetekben maga a részvénytőke elenyészik, s fel nem vethetjük.

Reméljük, hogy az eként aláírandó részvények kamataiból évenként oly összeg kerülne ki, mely a majdani új szervezés által kétség kívül feljebb emelkedendett színházi bevételekhez téve, az évi költségeket minden hihetőséggel fedezni fogná.

Ezen meggyőződésben s adott szavához képest az alólirt színházi bizottmány folyamodott kormányzó herczeg Schwarzenberg Károly ó magosságához: részvénytőkének a fennebb említett módoni gyűjtésére engedélyt kérvén. Hazafi öröm és elismerés őszinte érzetével teszi közzé a színházi bizottmány, hogy kérése meghallgatott, s a kívánt engedély ó herczegségének f. hó 14-kén 1552 szám a kelt leirata által megadott.

És így színházunk jövőndője egészen kezeink közé van letéve.

Az eljárás, melyet követendünk, a siker, melyet általa eszközünk, mutatandják meg, hogy felfogtuk-e fontosságát, méltók valánk-e, hogy gondoskodásunkra bizassék.

A színházi bizottmány nem érzi szükségét hosszas indokolásnak, nem látja helyét sem idejét, kiterjedtebb buzdítgatásnak. A fenforogó ügy hazánkban azon szükségesség közé tartozik, melyeket érezni kell inkább s éreltök tenni, mint melletők beszélni. „Nyelvemben él, nyelvemben hal a nemzet” mondá Kőlcsey, nyelvünk a színpadon mindenha biztos rőcpartra találand. Az irodalom a nemzet szellemi életének tüköre, életrealóságának fokmérője; írónk itt mindig találnak mezőt, hol erejüket, belső lelki világuk szépségét és gazdagságát kimutathassák. A nemzetiségnek egyik legerősebb bástyája a színpad; ki ne öröködnék ereje szerint jó szívvel körülötte? A szépzéret, a jó iránti hajlam, nemesebb izlés és valódi cultura legközvetlenebb s legbiztosabb terjesztője a színház; volna-e közöttünk csak egy is, ki e drága kincsek birtokáról lemondani akarhatna?

Imé mennyi s mily nagy érdek nemzeti színházunk pártolására!

Megvállik, fel tudjuk-e fogni mindezeket egész belértekökben? s méltók vagyunk-e derék elődeinkhez, fentartani tudván azt, mit ők oly nehéz időkben nemzeti nyelvünk felvirágzására alapítottak.

A bizottmány mint eddig, egy ezután is megteendi a magat, a magas kormány elősegítette egykezetében, s így nem marad egyéb hátra, minthogy ezen intézet jövője biztosításában mentől többen vegyünk részt, s ez által bukásától — mely különben elkerülhetlen — mentünk meg.

Az erdélyi nemzeti színház felügyelő bizottmányának 1854 martius 27-én Kolozsvárt tartott üléséből.

Gr. Mikó Imre, Groisz Ferdinánd, jegyző.

Színészet és színházunk.*)

IX.

A magas kormánynak egy kegyes engedélye, legjobb akaratú hazánkfiai legszentebb törekvése fekszik e papiron, a nemzet jobbjai forró ohajtását, reményét látjuk megtestesülve: s mégis oly megdöbbenve gondolok e lépésünkre. Mert ha e sorok a hazában viszhangra nem találják: el vagyunk veszve, Erdélyben a magyar elem halálos döfést tett önmagán, akkor e sorokban egy előre megírt szomorú jelentést látok.

Itt megnyitlak a sorompók, hogy Erdély magyarjai szótatozjanak arra: akarnak-e mint nemzet tovább is élni, vagy a pályatért, melyen őseink e haza történetét oly fényessé tevők, más elemek invasiójának kénytelenek átengedni? A nemzeti önértet, a nemzeti büszkeség, a nemzet önállósága, becsületése, tekintélye, honszerelme, fenmaradhatási vágya, szóval egész létele kérdésk alá jött. Próbára van téve nemzetünk élete, halála.

Vajha még egyszer rózsaszínen láthatnánk minden reményt? vajha hihetném, hogy e nemzet lelkesülése egy kikötő szirt a tenenger felet, melyet a hullámok verdesége csak tisztítani képes? vajha hihetném, hogy e nemzet a mily lelkes volt szavakban, oly lelkes foglenni tetteiben, áldozatokban. Akkor e felszólítást örömkönyvekkel fogadtam volna.

Ki mondja meg: anyagi szükség, szellemi lethargia, vagy korcsulás-e az, mi a nemzet egy részét a nemzetiség ügyétől visszartzartja? vagy pedig a magas kormány félreértése, melyből kiindulva sokan tán azt hiszik, hogy nemzetiségünk végpusztulása ohajtott dolognak tekintetik. Im a magas kormány új bizonyítványát adja engedélyében annak: hogy csak erős nemzetek egyesített erős ragaszkodása által hiszi a közbírodalom bástyáit erőditve; hogy szellemben élsilányult népekben, nemzetekben nem lát zsilárd jövőt.

A színház, egyetlen színházunk kezünkbe van tehát letéve. Egy oly nemzeti közkinck megvédésére vagyunk felhiva, melyet már többször Vesta tüzéhez, palladiumhoz, minden nemzeti szentséghez hasonlítánk. S bár a nemzet önértetét senki nálunknál inkább kimélni nem ohajtja, mégis úgy rettegünk a gondolatól, hogy e felszólítás az ország egyegy részében mint kiáltó szó, pusztában hangzik el.

Apáink lelkesedése fölépítte nemzetiségünk egyetlen oltárát; kétszer adózott reá a föld-birtokosság: most ismét zörget a szükség: én szeretem hinni, hogy lelkesülni tán jobban tudunk, de áldozni — ebben szeretném ha kétkedésemet megszegyeniténé a nemzet.

Apáink a miveltésnek oly messze maradt fokán belátták, hogy csak nyelvben él a nemzet; hogy annyi felé szaggatott nemzetünknek egy közös templom kell, hol a nemzet kicsinye, örege, gazdaga, szegénye, honfia és honleánya mint egy olympi játékra együvé gyűlhessen, együtt örvevdezen, együtt érezzen, együtt szomorkodjék, megsírassa vagy megtapsolja azok árnyait, kiket a költő szelleme sirjából olykor felidéz a nemzet dicső, de letűnt fénykorából. Rontsuk le ez oltárt, adjuk át a rom szellemének a nemzet e tem-

* Lásd Hetilap 26. szám.

plomát: és nemzetünk elveszté az utolsó földet talpalata alól, hol mint nemzet egytűvé gyűlhet, együtt sohajthat, együtt imádkozhatik. Hagyjuk elpusztulni ez oltárt, s nemzetünk azon vándorbotot véve kézbe, mit az egykor oly költői zsidó nemzet; azon perczen túl, ne csodálkozunk, ha nemzetünket tiszteletben nem tartják, nem becsülik.

Csekélység az áldozat, mire a választmány felhívja honfaiat; csekélység: hogy gazdag és szegény, község és egyes részt vehessen. Nem szép szavakat, pénzt kér a választmány a nemzet nevében a haza oltárára, mert sopánkodással, sohajtozással megmenteni az ügyet nem lehet.

Kolozsvár lelkesülésében bizunk. Kolozsvár jobbja a nemzet becsülete megmentését egyidőre már is aláírják. Itt az áldozatkész-ség már nyilatkozott; de Kolozsvár még nem a nemzet. A vidéki birtokosság, kiket e haza egykor e hon földében részletelt, a vidék pénzes emberei, kiket a hon földé jobb sorsba helyeztet: ép oly édes gyermekei a hazának, ép oly adósai a közánának a nemzetiségnek, melynek édes nyelvén hallák az első anyai szót, dalolák az első boldog érzelmeiket, vagy kiménydörgik haragjokat, ha a sors kemény csapásait karjaikkal fel nem tartóztatják.

Hiszszük, hogy hazánk leányai, kiknek ajkáról a magyar dalok oly szépen hangzanak, kik annyiszor és oly szépen tudtak lelkesülni: hű apostolai válnak ez ügynek, s hívős hatalmuknál fogva, mint annyiszor, most is csodát teremtenek. Ha csak minden lelkes hölgy azokat nyeri meg, kiket ő maga becsül, tisztel és szeret, kiket ő saját szelleme szent tűzével éltet és táplál: csak azok száma legio.

Azonban csak nők, csak Kolozsvár, csak azon kevés férfi, kik áldozatkészen állanak kitéve vésznek, viharnak: még nem teszik a nemzetet, és itt az egész nemzetnek kell szózatolni. Kik elvonultan tán atyják harázdait szántogatják, tiszteletet érdemelnek; de a nem nyilatkozó jószág és érzelem csak emberrel megy, de honpolgárnál nem. Ki a nemzetiség életfájához nem hoz egy parányi földet, munkát: az a később megérendő gyümölcseiről hogyan nyújthatja ki pirulás nélkül kezét? Csak gyáva nézheti, hogy néhány lelkes férfi, néhány férfivá szilárdult hölgy, s néhány sorsát kockáztató író, villámfogóként tegye ki magát, jelenét, jövőjét a nemzetiségért akkor, midőn közös vállatve egynek sem érne fölébb feje a másénál, s a nagy terü alatt nem roskadna össze minden nap egy-egy jobb emberünk. K. L.

Samyl és a Kaukázus.

Él egy nép a roppant muszka birodalom tornában, a fekete és kaspai tengerek közt, melynek büszke szívét az orosz ágyak pusztító tüze sem tudá megtörni; mely évek hosszú során, bár maga maroknyi nép, küzd egy hatalmas uralkodó vészben edzett seregei ellen. Az orosz ezár százezreket áldozott a halálnak, e büszke faj leigázására, csel, igéret, terrorizmus, semmi sem maradt kísérletlen, s Kaukázus hegyein még is büszkén uralg a Tssetszenek hős próphétája Samyl.

A véres dráma, mely az alsó Dunánál megkezdett, egyik nem megvetendő felvonása bizonyosan Kaukázus hegyein fog eljátszani. Sikertelend akár Török-, akár Francia-Angolhonok a valmerő kaukázai főnökkel magát közeledésbe tenni, s őt fegyverrel és ágyakkal segitvén az oroszok által leigázott kabbardok és Daghestan földjét Samylhoz újra visszatéríteni: úgy meg lesz törve Oroszhon India és Persia felé terjeszkedő hatalma végképen.

E kiválólag fontos szerep, melyet a próphéta bizonyosan játszani fog, készítetett a t. olvasó közönségnek rövid vázlatban adnom e rendkívüli férfiu életrajzát, némely részletekkel a Kaukázusról.

Samyl 1797-ben született Himri Aul-ban (így nevezik a helységeket Kaukázusban) s már kora fiatalságában elárulá komolysága, tudománysozma és uralkodási vágya által a jövőndő nagy embert. A korán folytonos olvasása, s a fanatikus próphéta Kazi Mullah, ébreszték fel benne azon vallásos lelkesültséget, mely őt kiválólag jellemzi, s mely aiti egyedül képes egy még eddig soha sem gyakorlott hatalmat kezelni. Gyöngye testalkotásu lévén, folytonos gyakorlat által jó korán meg-edzé magát minden fáradság ellen, úgy hogy most jöllehet már 57 éves, a kitartásban mindennütt jó példával mehet elől. A mi külsejét illeti: közép termetű, szőke haju, vörös szákkal. Egész lényén valami tiszteletre és félelemre készítő vonul at, séles sasszemei vilámlat szornak, midőn belsejét harag tölti el.

Samyl egész 1832-ig alárendelt szerepet játszott övéinél, a mennyiben t. i. Kazi Mullah-t az akkori próphétát segítő hatalma gyakorlatában. Végre az említett év 18 octoberében az orosz sereg bevette Samyl szülő-városát Himrit, s minden ember kardra hánnyatott. De Samyl bár sebekkel borítva, megmenekült, s gyorsan harcosokat kezdett gyűjteni, Aul-ról Aul-ra járván s a koránt prédikálván. Ily módon a lakosság között oly lelkesedést idézett elő, hogy seregesein csoportosultak zászlója alá, s őt mint szentet, isten különösen kiválasztott próphétáját tisztelék. Erre nem kevés befolyással volt iménti csodás menekülése, hol a babonás hegyi nép isten újját vélte látni.

Ügyszólvá semmiből teremtett hadsereget magának, s azt fegyelem és gyakorlat által oly félelemessé tette, hogy rendesen képes volt tiszteres ellenségnek megfelelni. Nem soká Himri bevételé után, az orosz sereg több Aul-okat felégetett, s az ellentálló Kaukázusokat mindig tovább üzte, míg Achulkónál véres harcra került a dolog. Samyl kétségbeesetten védelmezte magát, s több törzsök csatlakozván hozzá, az ellenséget visszavonulásra kényteté, s egy szoros után elvárván utjokat, borzasztó mézslárlást vitt köztük végben. Átaljában a kaukázai harc mindkét részről szörnyű elkeseredettséggel foly, foglyok ritkán tételnek, hanem a ki csak él és lélezkik, kegyelem nélkül leöletik.

1838-n a kaukázai hadsereg vezényletét Golowin muszka tábornok vette át, kinek 75,000 ember állott rendelkezése alatt, Samylnak alig 10-12 ezre ellen! Samyl Achulkót igen megerősítette europai mérnökök által, mi nem is mutatkozott feleslegesnek, mert Golowin nem soká megszállotta a várat. Két hónapig ostromoltatt Achulkó, minden eredmény nélkül, míg végre a külsáncok bevételtek. Most következett egy öt napig tartó képzeletet felgyűmlülő véres harc, mely az orosz sereg legderékabb katonáit fölemészté. Végre öt nap után bevételtek a vár hallhatlan vesztéssel muszka részről. Samyl azonban megmenekült.

1840-ben elfoglaltak a kaukáziai több várakat, s Anrep tábornok visszavonulásra kénytetelt. 1841-n igen érákany vesztéseket szenvedtek a muszka Samyl által, két ellene indult orosz csapatot tön semmivé. Ezt megfoszulandó tábornok Grabbe 1842-ben Dargó ellen indult. Majdnem minden lépten vesztett el Grabbe seregéből, úgy, hogy utoljára is kénytelen volt visszavonulási parancsot adni. A cserkeszek ezt látva, képzeltel-hen dühvel rohanták meg a muszkaikat, s egy elfogott orosz dobost kényseritvén a dobót ütni, cselbe csalták Grabbét. A harc, mi itt keletkezett nem volt többé harc, hanem véres mézslárlás, melyben az orosz sereg végképen s csaknem utolsó emberig semmivé tételtek. S ass tábornok szinte nem volt szerencsés a hegyi lakók ellen, valamint Neidhardt sem. 1844-b. Samyl Unsorili erősséget vette be, s az ellene siető orosz vezért tönkre tette.

Végre 1845-ben Woronzoff herczeg

vezetelt a kaukázai hadsereg fővezérévé, igen kiterjedt hatalommal, s 150 ezer ember adatott rendelkezése alá. Ő legelőször is Dargót vette be, de oly borzasztó vesztéssel, minőt a muszka sereg rég nem szenvedett Kaukázusban. Azóta kisebb nagyobb szerencsével folytató napjainkig a csatát Samyl ellen, kétségkivül minden eddigi orosz tábornokok közt legjobb stratégiát követve. Ő felhagyott az eddig a hegyekben folytatott hadjáratokkal, s egész figyelmét kedvező posztókon épített várrakra fordítja. Így Samyl mindig kisebb kisebb térre szorítottatik, s ha fenn akarja magát tartani, összekötöttesben kell jönnie a Dunánál működő erővel. A ravasz cserkesz ezt régen átlátta, minek következtében egy tisztje által jelentette Omer pashának, hogy 20,000 emberrel kész hozzá csatlakozni. Kétségkivül az idő szelidültével meg is kezdendi operatióját.

A mily bátor, okos hadvezér Samyl, ép oly böles törvényadó is. Egy törvénykönyvet készítet népe számára, mely alapja minden törvényes működéseknek. Sergeit jobb fegyveremhez szoltatta, s behozta közijök a rangkülönbséget és érdemrendet. A vallást különösen tiszteletben tartatja, s józan, szent élete által egy felsőbb lény hitét terjeszté el maga felől népei közt. Minden nagyob hadi vállalkást előt három, néha több napokig bezárkózik a móséba, mely idő alatt semmi táplálékot nem vesz magához, hanem mint mondja, a próphétával társalog, s annak instructióit fogadja el. Hogy mily szigorú a törvény ki-szolgáltatásban, megtetszik onnan, hogy egykor anyja — kit mindenek felett gyöngöden szeretett — egy kérelemmel járulván hozzá, mely szerint egy néptörzsenk kellett volna engedélyt adnia az oroszokhoz csatlakozni; saját anyját 100 korbacütésre kárhoztatá, — mint mondá a próphéta akaratjából — s az agott nő egynehány ütés után lelkét kiadta.

Jaj annak a törzsenk, mely haragját volt szerencsétlen felkölteni! Ilyenkor tüzzel vasal ut be a engedetlen tartományba, s minden férfit legyilkoltat, vagy fogságra hurcolja őket nejeikkel együtt. Feleséget csak hármat tart magának, s ezek közt kedvence egy örményűnő.

Alljon itt még további jellemzésére egy kiáltvány, melyet a két Kabardah lakóihoz irt s melyet dr. Wagner „Schamyl und der Kaukasus” című legujabb munkájából közölök. E kiáltványban azt mondja Samyl:

„Ne hidjétek, hogy isten kedvez a nagy számnak! Isten örökké a jó emberek részén van, ezek száma pedig mindig kevesebb, mint az istenteléneké. Tekintetek körül s mindenütt bizonyítva látjátok szavam. Nincs-e kevesebb róza mint gyom? Nem ritkább az arany a közönséges ércznél? s nem vagyunk-e mi sokkal nemesebbek mint arany és róza, s gyöngy és paripa s minden hasznos állatok együttléve? Mert a világ minden kincsei mulandók, míg nekünk örök élet ígértelet.”

„De ha több a gyom mint a róza, a helyett, hogy az elsőt kiirtanók, elvárjuk-e, míg azok a nemes virágokat egészen ellepik és kiirtják? s ha ellenségeink számosabbak mint mi, okosság lenne-o töljünk, magunkat halójukban megfogadni engedni?”

„Ne mondjátok: ellenségeink Tserkey-t leigázták, Achulkót bevételtek s egész Aváriát meghódították! Ha a villám egy fát leütött, meghajtták-e azért a többiek fejüket? Összerogynak-e a félelem miatt, hogy őt is leütetnek? Oh kicsinyhitűek, kövessétek a példát, mit az erdőfői fái adnak, melyek titeket meg-szégényitnének, ha nyelvök lenne s beszélni tudnának, s ha egy gyümölcs a férgektől meg-rágatlik, elrothadnak-e azért a többi gyümölcsök is, feltökben, ne hogy a férgektől szinte fölemésztessenek?”

„Ne szörnyűködjétek hát, hogy a hitetlenek oly hirtelen szaporodnak, s mindig új harcosokat küldenek a csataterre, azok ki-pótlására, kiket fegyvereink megsemmisítettek. Mert én azt mondom nektek, ezer mérges gom-

ha buj
gyűmő
fájnal
tok az
rothad
aga utá
a polk
bánolá
tünkré
memet
...
a kere
az én
tok ha
fenyeg
rohann
azt, m
tok. V
senek
hatalm
...
A
a feke
tenger
az itt
mába
azt a
lött, h
közleke
alább
letesen
rek fol
czolata
ségei
erőssé
hend,
lameann
Nem is
harcozt
erökke
neki he
...
A
hegylá
ronái é
hanóv
szág is
lönöser
keszne
gadhath
fajták
nem ez
...
A
számát
fajok s
ratsai,
utóda
hasonla
n kauk
magyar
kérdesz
mit csü
mat is
küzsh
nyoma
kázia l
borus-
tatták.
magyar
r ulj l
magyar
esküsz
lenni?
...
A
a török
ellátat
kaziai
meghó
Woron
örömér
jutásna
...
V
kezde
vének
röl. Bal
ben, e

vezérévé,
er ember
r is Dar-
zteséggel,
dett Kau-
rencsével
llen, két-
okok közt
tt az ed-
kal, s c-
pitett vá-
isebb ki-
arja ma-
a Du-
rkesz ezt
egy tisztje
y 20,000
tségekivil
di opera-

Samyl, ép
nykönyvet
a minden
bb fegyve-
a rang-
ást külö-
zent élete
s el maga
di válla-
bezárho-
i táplálé-
mondja,
ctióit fo-
rvény ki-
gy egy-
nyöngeden
Nem is fog
Nem is fog
ett volna
atlakozni;
ozatla, —
— s az ag-
kiadta.
ragját volt
zzel vas-
s minden
zolja őket
rmat tart
rménynd.
csére egy
kőihoz irt
der Kau-
közlök. E

z a nagy
k részén
sebb, mint
s minde-
cs-e ke-
s arany
nk-e mi
rőrsa,
s állatok
cesei mu-
telt.
za, a he-
nk-e, mig
lepek és
bak mint
kat háló-
t

erkey-t
z Aváriát
t leült,
? Össze-
s leüt-
a példát,
ket meg-
beszélni
től meg-
gyümöl-
től szinte
a hitet-
mindig új
zok ki-
misitettek.
ges gom-

ha bujik elő a földből, míg egyetlen jó fa gyümölcsözésre ér. En vagyok a szabadság fájának gyökere; Muridjaim a törzs és ti vagyatok az ágai. Ne hidjétek azonban, hogy az ág rothadása az egész fa pusztulását vonná maga után! Isten leszakítandja a rothadó ágakat, a pökök tüzebe szórandó. Térjétek azért hibánálóg vissza, s álljatok azok sorába, kik hitükért harcolnak, úgy megfogjátok kegyelmemet nyerni, s én leszek a ti védelmetök.

Ha azonban ezután is több hitelt adtok a keresztény kutyák csabító beszédeinek, mint az én intéseimnek, akkor végre fogom rajtatok hajtani azt, mivel titeket Kazi-Mohamed fenyegetett. Csapatjaim megfogják Aul-aitókat rohanni, mint a fergeteg, erőszakkal kiesikarni azt, mit barátságos rábeszélésnek megtagadtok. Vérben fogok benyomolni, hadd kövessenek pusztulás és irtózat, mert a mit a beszéd hatalma nem tehet, azt kardéllal kell kivívni.

A szabad Kaukázus hosszan elnyúlik a fekete és káspi tengerek között, de egyik tengerrel sincs közvetlen érintkezésbe, mivel az itt lakó népeket sikerült az oroszok jármába hajtani. Mint első tekintetre látszik, itt azt a célt tartja az orosz kormány szeme előtt, hogy a cserkeszeket izolálván, minden közlekedést ha nem épen lehetlenné, de legalább veszélyessé tette; s e szándokát tökéletesen el is érte. Északról a Kuban és Terek folyók, délről a kaukázusi hegység főláncolata határai. Nevezetesebb városai és erősségei a muszkák kezében vannak, kik azt új erősségekkel látták el. Ilyenek: Kizliar, Derbend, Achukló a káspi tenger mellett, s valamennyi erősségek a fekete tenger körül. Nem is fog Samyl ügyük nélkül soha sikeresen harcolhatni várakban vagy ellenők. A mostani erővel, mik rendelkezésére állnak, legjobb neki hegyeibe csalni s ott verni meg ellenit.

Az egész ország egy meg nem szakadó hegláncolat, melyeken a legszebb erdők koronái díszlenek. Földje igen jó buzát, konyhanövényeket és dohányt terem. Az állatország is igen választékos s minden utazó különösen kiemeli a lovak jószágát, mi a cserkesznek sok előnyt ad ellenségei felett. Tagadhatlan, hogy a cserkesz lovak a legjobb fajták közé számíthatók, de az előnyt nekik nem ez adja, hanem a legény, a ki rá terem!

Adatok hiányában lehetetlen a népesség számát pontosan meghatározni, s a külön népfajok száma sem bizonyos. A többi közt a Karszai, Balkar és Rizingli törzsek a magyarok utódainak tartják magukat. Nem tudom van-e hasonlatosság nyelvünk között. Egyáltalában a kaukázusi erösen meg vannak győződve a magyarokkai rokonságukról, s maga Samyl is kérdésökön az utazóktól: „hogyan vannak s mit csinálnak a magyarok?” Egy magyar gyarmat is létezett „Magyara” név alatt a Kaukázusban, de már helye sem látható, s lakói nyomtalanul elvesztek. Sőt tovább mentek s Kaukázia legmagasabb hegyének Elbrus vagy Elborus-nak nevét a magyar nyelvből származtatták. Dr. Wagner t. i. azt mondja, hogy a magyarban „elboruloz” (?) azt teszi: borulj le e szenthegy előtt. De már hogy magyarul nem tud a tudós szerző, arra meg esküszöm. Tán elborulsz vagy leborulsz akar lenni? De minek az a szent hegy?

A kaukázusi népfaj szépsége világhírű, s a török szultánok innen szokták haremöket ellátatni. Ezen szokás, t. i. georgiai és cirkasziai nők eladása a muszkaktól, kik őket meghódították, megtiltott volt, de herceg Woronzoff megint megengedte, a leányok nagy öröme. Hja ez is egy módja a fejkötő alajutásnak! Harmath.

LEVELEZÉS.

Nagy-Enyed apr. 11-én.

Városunk s vidékünk átka, a tűz ismét kezdő dühöngeni környékünk; naponta jövőnek tudósítások a szomszéd falvak égéseiről. Balásfalván, Vézán, Mihálfalván, M. Igenben, ez utolsónak mint igienek mondják 68

ház s az alkerületi hivatal minden okiratokkal leégett; folyó hó 4-kén délben 12 órakor lármaharang jelenté nálunk is Enyeden, hogy közös ellenünk nem szűnt meg minket látogatni, azonban sikerült szerencsésen kioltani a tüzet, mely egy magas falak közé rakott szalma-födelen égett, s hamar leröskadva a dühöngő szél nem vihette át a szomszéd földre; estl 8 órakor ismét harangfogatás zavart fel; egy felre eső utcában magán álló ház égett; minthogy senki sem lakott jelenleg a házban, méltán gyanították, hogy nem véletlen, hanem szándokos volt a tűz. Csak az isteni gondviselés mentett meg, hogy városunk gyéren felépült házai, annyi kéz kinos keserves szerzeménye percek alatt ismét hamuvá ne égjen, s a szó szigorú értelmében koldushotra ne jussunk. Az erdőégek folyvást tartanak vidékünkben, s ha ma egy helyt sikerül a rendőrség valóban erélyes föllépténe eloltni a tüzet, holnap bizonyosan a vesreslő égből másfelől fogja mutatni az új gyújtást. Atkos kezek működnek itt.

Ismét egy nagy embert veszünk el. Szombaton f. hó 8-kán temettük el nagy néptömeg kíséretében a tudományok és nevelés fejlethetetlen bajnokát, Ze y k Miklós tanárt. Ó nincs többé! A gyászkiéret részvevő könyekkel tevé meg az utolsó tiszteliséget annak, kit mindenki úgy szeretett. Kik ismerék, fel tudják fogni, mekkorát veszített benne a nevelés, illetőleg nemzetünk szent ügye; ki őt mint tanítót, józan, nem elméleti, hanem hazánk s körülmenyekhez alkalmazott nevelési elveit, széles ismereteit, miket oly könnyedén megszólva átöntené tudott tanítványába; ki őt mint embert, mint polgárt ismerte, ki nem leereszkedett köréből, hanem mást igyekezett oda emelni, a kivel társalgott; ki szerencsés volt a most hideg merev ajkakat oly édes lágyan, oly könnyen érthetőleg tanítani hallani, s ki látta mily kedvesen vezetett gyermekeit az ismeretek honába, s hallá azokat most sirva kérdeni: „ki fog most nekünk szépeket mondani?” szíve elsorult, s könnyeit nem rejtette felsőbbaj a mindenható utai végremehellenységén, ki elveszi azt, kit ezerek tisztelnek.

Mint értesültünk, Ze y k Miklós nevelésről értekezése bevezetl mű. Felteszszük, megvárjuk tisztelt rokonaitól, a kegyelet s nemzetünk ügye rá fogja bírni az áldozatra, hogy ez s több munkát közzé tegyék. Legalább műveiben éljen! hisz nagy emberek ugy is csak haláluk után élnek, míg életükben irigység s más ember aljas érdekek ördögei ellenök fondorkodni meg nem szűnnek.

Mint hallszik Bács hozzánk készül Fejérvárról társaságával, melynek tagjai közt van Hervei Ida s Berzevicziné; az utolsót régebb időlől igen, az első nem ismerjük még. Fejérvárt bérletet nyitottak, melynek folyama alatt avult darabokat szedtek elő. Ezt nem tanácsos sokáig üzni, mert vége nem lesz kívánatos; egy jó atyafi megette volt a szalonna helyett vásárolt szappant, az igaz, mert „pénze ára” volt, s vissza nem adták pénzét, de máskor tudom ő sem vett többet „afélét.”

Fársangi vígalmainkról istenkáromlás lenne írni akarni, miután őn t. szerkesztő ur közelebbi tudósítása s tárgyra kíméletlenül bójtí keresztet vetett. Őn tán nem akarja hogy megtudja a világ, mikép mi mulatunk, hanem hogy hidje, mikép mi zsákrubába öltöztvén, fojeinkre hamut hintünk, s 40 napig hőjtölünk; késő lenne az már. Igaz hogy annyit szenvedtünk, a sors lángostorát oly megrázólag csattantotta el fölöttünk, hogy nekünk mulatni nem igen járja meg, de ha szüntelen bűnök eresztjük fejünk, s elszorodást nem keresünk, s különösen a fiatalás, melynek vére a komor körülmények daczára megpezdül, s mely mégis megmutatta, hogy a hol kell, szíve helyén van, akkor a hegedő sebekről a helyett, hogy halzsamot csepegetnének rájuk, csak a köteléket szakítjuk le; a czél pedig ugy tudom hogy gyógyulás, ha lassan is. M.

Háromszék apr. 2.
E napon kézdi-Vásármely a szokottinál inepiesebb színt öltött magára. Utcazi bealvák; mindenfelől csinos fogatok robogtak a városba, melyekből mint megannyi virágcserepből a májusi rózsák, bájós szép hölgyek hajladoztak ki.

A templom előtt tarkavegyületű népcsoport sürgött, mely már 9 óra tájt feltartóztatlan árként omlott be.

És mért e meglepő jelenet!?
Mert Szász Károly, örömeire az egész ref. államnak épen e mai napon köszöntött be K. Vásárhelyre papnak.

Beköszöntő beszéde nem csak elasztott, sovány dogma hideg jégén didergett, nem csak evangelisták locuos opiumával volt szaporítva, hanem szép, a szívre és lélekre egyekéható költői szellemvirágokkal való hintve, mint ha minden szó azt mosolygta volna: Szász Károly nem csak pap, de költő is.

Emelte még e nap ünnepejét egy új és szép szöszék-bevonó, mely épen e czélra, a derek Szász Károly megztiseltelésére készült. A bevonó virágait tenyérnyi szélességű kék bársony veszi körül, mit kerekén két rendével szinte három ujnyi aranyaszománit gazdagit nehéz rojjtal körözcve, rajta nyomtatott aranybetűkkel ezen szöszök: „N. ajtai Cs. J-né 1854.”

Éljen a lelkes nő! Isten áldja meg a Szász Károly minden beszédét! Mihál Antal.

Bács aprilis 8-kán.

Hála a könyörületes égnek a mi börzénknél s lassan lassan megjön az esze. Ertem az idétlen minden oknélküli „panique”ot, mely darab ideig ott felütötte volt atkos sátorát, s minek következménye az ezüst-ágio hirteleni emelkedése s e miatt természetesen az élelmiszerek megrágulása lön. Hogy oka e remegésnek neveltséges volt, azt most már minden kövöshé politikus ember is átláthatja, valamint a börze idomos emberei is átlátják, s hibájokat jóvá teendő hatalmasan vezetgetik az agiót régi fokára vissza. Jó hatása ez operatiónak már is érezhető, mert az élelmiszerek ára, ha észrevétlenül is, de kezd szállani, s kétségekivil rövid időn e változás még szembeütönbbe lesz. Azonban az áldott olcsóságot még egy pár hétig várunk kell, t. i. míg az Ő Felsége összekelési ünnepejére összegyűlt vendégek eloszlanak.

A müncheni ipartárlatra erősen készülnek mesterembereink, s nem kétlem, mikép Bécs méltóan lesz képviselve. Ad vocem ipartárlat, mi kik mindent szeretünk utánozni a mi csak külföldi, — legalább a rosz világ azt beszéli — nem fogjuk-e Angol-, Frank- és Németont ebben követni? Ugy hiszem hazai mesterembereink bírnak képességgel egy honi ipartárlat előállítására, s ha valami fényeset a tárgyban nem is adhatnánk, mit tesz az? minden kezdet nehéz, s a czél nem a külfölddeli verseny, hanem hazai iparunk emelése lenne.

Irodalmunk jelenleg majd nem kiválólag politikai brochurék előállításával foglalkozik, s meg kell vallani, hogy e téren bámulatos tevékenységet is bír kifejtetni. Magától értetik, hogy a sok között van egy-egy olyan is, mitől az embernek elmegy a kedve az „orientalische Frage”-től, mert azt tartom én, hogy veszedelmes ember egy fűzfa poeta is, de az uristen menten meg minden jó lelket a vad politikustól. — A karinti kapu melletti színházban tanulták volt Császár György „Kunok” operáját, (vagy a mint egy nagy német lap írta volt Curok) azonban az előadást meggátolta a közbejött olasz opera-saison. A József külvárosi színházban Szigligeti több darabja adatik, nem fordításban, oh nem — mert ez még megjárna, — hanem átdolgozva. Oh boldog százszor boldog ki e borzasztóságokat nem látta! Olvastam én már Sepsi Károly színműveit is, s azt gondolám, hogy már keményebben nem sújtóhat a sors, és ime csatlakozám!

mert az itteni „Deserteur“ (Szokott katona) Zwei Pistolen, (Két pisztoly) és a Peleskei notárius, melynek a német átdolgozó ily szörnyű címet adott: Teichsusel und Dorfriechter! mindezek felett áll végtelen messzeségben. A Peleskeriu notárius adatásán egykor jelen lévén egyik barátommal, szörnyen zúgolódunk a balsors ellen, mely ez izetlenséget végignézni kénytet, midőn egy szomszédom, hallván hogy magyarok vagyunk, lekötözöl mosolyal fordult hozzám s mondá: „Az élvezetről, mit e darab fordításban is nyujt, képzelem mily dicső lehet az önök szép nyelvén.“ Megenged ön, uram, felelém én, ez nem magyar darab, mert amár Gaal irt egy Peleskei notárius című darabot, melyből a mai átdolgozottnak mondatik, de becsületemre állíthatom önnek, hogy a mai darabból Gaal egy szót sem irt. Megtagadlak, gondolám magamban, te szerencsétlen „Teichsusel.“

„Keress magadnak testvért a vadak közt, Légy róka, farkas, medve czimborája.“ de magyar színmű ne! H. M.

H I R F Ū Z É R.

Kolozsvár april 14-én.

* Folyó hó 11-kén indult Bécsbe városunk részéről a küldöttség, mely tolmácsolja Ő Felsege nászáni örömlenket. A küldöttség tagjai: polgármester Wendler Frigyes, községi jegyző Kolosvári Imre és ny. városi tanácsos Schütz József urakból áll. A keresk. és iparkamara elnöke Dietrich Samuel ur is ma indult el ugyan e czéllal.

* A napokban kísétálánk a szinkör felé, s ép annyit csodálkozással, mint örömmel láttuk, hogy az új s z d a építése már igen sokra haladt; a földmunka készen van, most az ácsmunka foly. Az egész nagyszerű képet nyujt már most is, s ha készen lesz, köztisztelétü vidéki parancsnokunk méltán számíthat városunk halájára egy oly intézetért, mely a fiatalság testi ereje kifejtésére s általában az egészséggel fenntartására annyi befolyással van.

* A fürdőről jut eszünkbe, hogy a Diána-fürdő derék tulajdonosa is a közönség kényelmére czélzó több intézkedést tett szép részvéiben lévő fürdője körül. E fürdő elrendezése most is olyan, hogy idegenek valomása szerint is bár mely fővárosnak díszére válnék.

** A nemzet fogadott gyermekei, a Gara y-á r v á k javára tervezett tánczvizgalom ünnepe másod napján meg fog tartatni. A reá tett előkészületek közt fényes elismerést érdemel az, hogy városunk lelkes leányai min'egy 100 darab művet hoztak össze, kijátszás végett. E bál, reméljük, nem csak tánczvizgalom, de egyszermind a nagy költő emlékének nemzeti ünnepe lesz.

* A szintársulat egy része ma indult Kaczvinszky és Folinus igazgatása alatt M. Vársárhelyre, honnan utját Brassóba venni.

** Teutsch és Fabritius segesvári tanár urak, Erdély ismeretének két jeles buvára — városunkban mulattak.

** Rö ver Hen rik, a jeles gondnoka-viriuoz, kirői a bécsi lapok a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak, s ki pár év előtt Konstantinápolyból jöve még egyszer meglátogatta volt Kolozsvárt: a napokban megérkezik Szebenből, a hol kitünő tetszés közt adá hangversenyeit, s szándéka színpadunkon is működni.

* Wartenberg légtánczos és Toldy a magyar Hercules néhány nap előtt városunkba érkeztek, s f. hó 17-kén a színházban foglalkozni. Toldyt már ismerjük a multból, Wartenbergől a bécsi lapok igen dicsőreleg emlékeznek.

* Mult számunk színházi rovatába egy feltűnő hiba csúszott be. „En voltam“ helyett az „Eleven holt házaspárt“ adták az utolsó bérlet, utolsó számmal, de azért szini referensünk megjegyzése talál.

* A brassói keresk. és iparkamara elnöke, mint pesti lapok írják, egy beszámolóbank felállítása végettí kérvénnyel Bécsbe utazik.

— A Császár Ő Felsege egybekelése alkalmávali ünnepélyek rendje, eddigi megállatás szerint, miben alig fog változtatás történni, e következő lesz: April 22-kén délután megérkezés Nuszdorfbá; 23-kán bevonulás a cs. kir. várpalatába; 24-kén esti 1/7 órakor egybekelési ünnepély; 25-kén általános kivilágítás; 26-kán ünnepi díszelőadás a cs. kir. várszínházban; 27-kén nagy udvari bál. Apr. 29-kén nagy népünnepe a cs. kir. Praterben; 30-kán polgárbál a cs. kir. redout-teremben.

— A „P. Loyd“ írja: A budai városi tanács Ő cs. k. apostoli Felsegét legmagasb nászünnepe magyar szokás szerint, két hordó borral szándékszik megajándékozni a legkitünőbb budai terméskből. A borok vizsgálásával egy külön választmány foglalkozik. A hordókat Szabó kádármester készíti s mindegyikében tíz akó lesz. Az egyikben Ő cs. kir. Apostoli Felsege neve az austriai — a másikon a felséges császári arái a bajor koronával, s az alkalomhoz illő felirással igen díszesen lesz fölvésvé.

— Hir szerint Császár Ő Felsege egybekelési ünnepélye alkalmával több grófi család hercegi rangot fog nyerni.

— A könnyü ujoncz-lovak beváltási ára 120—125 pfrtba van megállapítva. Az ilyen lónak 14 marok és 2 hüvelyk magasnak s teljes erőben lévőnek kell lenni.

— A zilahi nagybani dohányárulásra f. hó 30-káig csod van hirdetve.

— A jolsvai időjös szerint száraz tavaszt várhatunk; kemény éjjeli derek foglalkozni, s a felleges ég daczára, esőnk kevés lesz; a tartós meleg idő csak pünkösztör fog beállani. Bár ne lenne igazza a tisztelt jósnak, de fájdalom, eddig nem tudjuk megczáfolni. Két hét óta folytonos hideg szelünk van, mely a földet minden nedvétől megfosztja. Ma reggel a hideg 3 1/2 ° volt.

— A P. Lloyd szerint gr. Festetits Leo a pesti nemz. színház igazgatóságáról lemond, s ez intézet kezelését vállalkozók fogják birni. Az évi segélypéncz nem 18,000, hanem 10,000 frt lesz, mert az eddigi kezelés az intézetet 60,000 frt adósságba süllyeszté. Ohajtjuk, hogy e hir felől a pesti más lapokból is értesüljünk, s tudjuk, mennyiben kell ennek örülnünk, tőle tartanunk.

— Az Arad. Anzeiger szerint ott a magyar színészetet állandósítani akarják, — a német színészetnek csak három hónapi saisona lenne, s ekkor is a magyar társasággal fölváltva működnek.

— Szerdahelyi Kálmán Aradról Pestre indul néhány vendégszerepre.

— Az angol ipar ügyesen fel tudja használni a korszellemet. A török táborba ugy nevezett Korán-ingeket árulnak, a melyekre a Korán főbb mondatai kék betűkkel vannak nyomva. A törökök kétszeres árt adnak érte, mert azt hiszik, hogy ez őket minden lövés és vágástól megmenti.

TÁR C Z A.

Hasznos jegyzetek.

* Hogy az irón- vagy krétarajzolat el ne törldődjék az ember 4 rész kénathert ugyanannyi colloidummal összevegyit, s ezzel egy nagy és finom hajszálcsettel a rajzolatot bekeni. E szer előnye abban áll, hogy gyorsan szárad, s így a vonásokat nem halványítja, s a papir előleges kifeszítését fölöslegessé teszi.

* Porcellán és üveg ragasztására igen jó szer lehet készíteni két rész világos sellakból és egy rész terpentínból, a melyet gyenge tűző fel kell olvasztani, jól egybekeverni, s még meleg állapotban apró darabokká alakítani. Az összeragasztandó részeket az ember megmelegíti, s a hasonlag fölmelegített ragasztással végig húzza, aztán az elvált részeket összenyomja, s a kiduzzadt ragasztó a kihülés után letakarítja. Ha e ragasztó borszeszben felolvasszuk, s aztán annyira elpárologtatjuk, mint a szyrupot, fát, elefantcsontot is lehet vele ragasztani.

* A sziksó (soda) hasznai a konyhában. A sziksóval meg lehet akadályozni a tej megsavanyodását, sőt a megsavanyodott levest, ételt is helyre lehet hozni, ha az ember egy kis sziksóval újból felfőzi. A kávé és tea mindig erősebb és jobb lesz sziksóval főzve. Ha a szakács a hús vagy zöld-ség tűzhöz tételével elkésült, a késedelmet helyre lehet hozni, ha a vízbe egy kis sziksót tesz. A bajsos fűvő hüvelyes veteleményeket is meg lehet lágyítani sziksóval, főleg, ha az ok az igen salétromos vízben feneklik. Ha valamit festeni akarunk, sokkal kevesebb festékre van szükségünk, ha sziksót is használunk hozzá. Hogy sziksó nélkül mosni nem lehet, ez már elismert dolog.

H I R D E T É S E K.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(324) (1-3)

Eladó magyar hám
négy lóra — és egy terürih alá való körsifából készült szekér. Hidutca 309 szám.

(349) (3-3) **Fogadó.**

Kolozsvárt a barom-piaczon lévő 52 szám alatti ARANYBIKA című fogadó több évekre bére kiadó. — Értekezhetni iránta ügyvéd Csató Jánossal.

(352) (2-3)

Gróf Teleki Miksa urnak, a mezőségei pagotsai rész-jószágá, mely terjedelmes gabonatermő szántó- és szénatermő földekkel el van látva, a hozzátartozó uzdi, szentpéteri, mezőujlaki, ugy dombi majorság belső és külső birtok-részekkel, korcsomaház helyekkel, és korcsomáriási jogokkal hat egymás után következő évekre,

ezen hat évek alatt, ezen birtok-rész után tartozó szentpéteri, egy és fél országos vásári jövedelemmel, a pagotsai terjedelmes hodájjal, bére kiadó. Az árverés tartatni fog 1854-ki május első napján Pagotsán. A jószág terjedelméről és a bérbeadási feltételekről a pagotsai gazdatisznél bővebb értesülést vehetni.

(348) (3-3)
Szamosfalván, Kolozsvár mellett 20 köböl szántó, melyből 6. váltólag 14 köböl minden évben használható, és 10 szekér — minden évben kaszálható helyek örök áron eladó. — Bővebb utasítást kaphatni Kolozsvárt t. Zsigmond Elek urnál.

(347) (3-3) **HIRDETMÉNY.**

Egy, a mult iskolai évben jogtant végzett fiatal egyén, a ki a német, román és latin nyelvek alapos ismerettségével bir, kész ezen nyelvekből tanítási órákat adni, s egyszerűs mind szabadságot veszen, magát mint tanítót ajánlani a francia, olasz és magyar nyelvek elemeiből is, de ezen utóbbiakban csak gyermekeknek 16 évi életkoráig; ezek mellett a rajz és gyors-festési (Schneidmalerei) művészetből is kész tanítást adni. — Bővebben értekezhetni a Heltalip szerkesztőségével.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete bettűvel.

Koloz

Vic
Évnyeged
Földere

E lap

Mezőgaz
háznak t
tűzér. —
sek. —

Mező

Va
szó, az
ott diva
vagy ro
véseiből
goket la
sem kel
szintugy
mindkét
közé, l
egynek

Né
tét és k
lőször
fekvő b
többnyir
leik 9
joga va
nincs el
det alig
kokkal
lenek,
tésekke
és csato
képezik
kedést,
földet é
keresotr
három f
más, p
egymás
növényt
táperéjé
ták a 3
ni.) 3.)
mindig
S

őshonáb
An
messég
nemessé
és rész
papság
rűségbő
veléssel
meret
gel és
kezelni
tén min
mekre
nőkönk
gok hol
jedtek l
szerint
kastély
jók n
dával e
ták, it
In
zép ne
*) Lásd